

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)
 Айтиш керакки, фуқаролик ишлари бўйича судларда давлат божини тўлаш билан боғлиқ муносабатлар Солиқ кодексининг XVII бўлими, Фуқаролик процессуал кодексининг ўнинчи боби, Вазирлар Маҳкамасининг "Давлат божи ставкалари тўғрисида"ги қарори билан тартибга солинади.

Давлат божи оддий, яъни қатъий ставкаларда сўм ва тийинлар билан ҳисоблаб олинадиган божга, яъни давво қийматиға нисбатан фоиз билан ҳисоблаб ундириладиган пул маблағидир.

Фуқаролик процессуал кодексининг 106-моддасида даввонинг баҳосини белгилаш тартиби белгилаб қўйилган бўлиб, унга кўра, даввонинг баҳосини даввогар кўрсатади. Бироқ даввогар кўрсатган баҳо даво талабидаги мулкнинг ҳақиқий қийматиға мувофиқ бўлмаса, бу баҳони судья белгилайди.

Huquqiy ma'rifat

Давлат божи

у қандай тартибда ундирилади?

Агар давво тақдим этилган вақтда даввонинг баҳосини белгилаш имкони бўлмаса, давлат божининг миқдорини судья дастлабки тарзда белгилайди ва кейинчалик ишни ҳал қилиш вақтида суд белгилаган давво баҳосига мувофиқ, божнинг кам қисми ундирилади ёки ортиқча олинган қисми қайтарилади.

Шуни ҳам айтиб ўтиш лозимки, даввогар ўзининг талабларидан воз кечган, тарафлар ишни келишув битими билан тамомлаган тақдирда тўланган давлат божи қайтарилмайди. Ара қилинган талаблар кўпайтирилганда етишмаган сумма даввонинг кўпайтирил-

ган баҳосига мувофиқ равишда қўшимча тарзда тўланади. Бир вақтнинг ўзида мулкчи ва номулкий ҳарактерга эга бўлган муस्ताқил талаблардан иборат бўлган аризалардан давлат божи ҳар бир талаб бўйича алоҳида, мулкчи ва номулкий ҳарактердаги аризалар учун белгиланган тегишли ставкалар бўйича ундирилади. Масалан, никоҳдан ажратиш ва мол-мулк ҳақидаги талаб битта давво аризасида ёзилганда ёки битта ишга бириштирилганда, давлат божи ҳар бир талаб бўйича алоҳида тўланади.

Айтиш керакки, давлат божини тўлашдан озод қилинган

даввогар томонидан тақдим этилган давво тўлиқ ёки қисман қаноатлантирилганда, давлат божи қаноатлантирилган давво суммасига мос тарзда жавобгардан (агар у давлат божини тўлашдан озод қилинган бўлса) ундирилади. Шунингдек, давво қаноатлантирилган ва жавобгарлар зиммасига солидар жавобгарлик юклатилганда, суд жавобгарлардан давлат божини ҳам солидар тартибда ундиради. Бу қоида фуқаролик иштини кўриш билан боғлиқ чиқимларни ундиришга ҳам татбиқ этилади, процессуал иштирокчининг талаби билан ва фақат унинг манфаатида амалга оши-

рилган процессуал ҳаракатлар учун қилинган ва бошқа процессуал иштирокчилар томонидан қопланмайдиган харажатлар бундан мустасно.

Суд харажатлари нотўғри ундирилган ҳолатлар аниқланганда, апелляция, кассация ва назорат инстанциялари судлари процессуал қонунда кўрсатилган ҳолларда ва тартибда, суд харажатларини ундиришга, уларни тўлашдан озод қилишга, шунингдек, ундирилган сумма миқдорини қайтаришга ёки уларни тарафлар ўртасида қайта тақсимлашга ҳақли.

Хулоса ўрнида шуни таъкидлаш жоизки, давлат божи ва даввонинг баҳосини белгилашда қонун талабларига қатъий риоя этиш иш юзасидан ҳақиқатни аниқлаш, фуқаровий низоларни адолатли ҳал этиш ва одил судловни амалга оширишга хизмат қилади.

Тўлқин УСМАНОВ,
 Фуқаролик ишлари бўйича Сурхондарё вилоят судининг раиси

G'aroyib olam

Биламизки, табиат қонунари энг собит ҳодисотлардан саналади. Она ернинг рельефи ва бошқа жузрофий сифатлари боис унинг бағрида юз берадиган табиий жараёнлар ҳам гоҳида ёрқин ва ҳаяжонли таассуротлар уйғотади.

Биз билган ва билмаган дунё

ТАБИАТНИНГ НОЁБ МЎЪЖИЗАЛАРИ

Масалан, дарёлар ўзарида жойлашган тик жарликлардан сувнинг пастга шиддат билан отилиб тушиши натижасида ажойиб табиат манзараси — шаршаралар пайдо бўлади.

Аниқланишича, шаршаралар поғонаси муттасил равишда емирилиб туради ва оқимнинг юқори томонига қараб аста-секин силжиб боради. Вақт ўтиши билан сув шу тарзда тупроқ ва тошсимон қаттиқ тоғ жинсларини ҳам емириб, қатта-кичик дараларни ҳосил қилади.

Венесуэладаги Гвиана ясситоглигидаги Чурун дарёси бўйлаб шаршаралар мавжудлиги маҳаллий аҳолига алақачона маълум бўлган. Шу ерда истиқомат қилувчи маҳаллий халқ уни Чурун-Меру деб аташган. Бироқ 1935 йилда венесуэлалик учувчи Х.Анхель бошқараётган самолётшаршара ён-атрофига ноҳосдан кулаб тушади ва учувчи бахтли тасодиף тўғрисида маълум бўлади.

Дарҳақиқат, дунёдаги энг катта шаршара айнан шу Анхель шаршараси бўлиб, у 1054 метр баландликдан пастга қуёилади. Унинг қуйи қисмидан қаралса, шаршара бошида ҳосил бўлган буғ, яъни майда сув заррачалари худди булутдан, яъни осмондан ёғилиб келаётгандек тасаввур уйғотади. Эндилдақ табиатнинг мана шундай маҳобатли гўзаллигини баҳраманд бўлиш ниятида ер юзининг турли бурчакларидан минглаб сайёҳлар бу ерга ташриф буюришга ошиқади.

Ана шундай шаршаралардан яна бири Замбия ва Зимбабве оралиғидаги Замбези дарёси оқимида мавжуд бўлиб, маҳаллий аҳоли уни "гулдуровчи тутун" деб атади. Англиялик тадқиқотчи Давид Лингстон уни XIX аср ўрталарида кашф этган бўлиб, ўша пайтдаги Буюк Британия қироличаси шарафига унга Виктория деб ном берган эди. Эни 172, баландлиги эса, нақ 120 метрдан оқиб тушаётган улкан сув шовқинини бир тасаввур қилиб кўринг. Унинг шовқини анча олис масофадан ҳам худди момақалдирак зарби каби ўшқин ва аник-тиниқ эшитилиб туради. Ажабланарлиси, Виктория шаршараси доим буғлашидан ҳосил бўлган енгил туман билан қопланиб туради ва бу унга ўзига хос жозоба ва алоҳида фусункорлик бағишлайди.

АҚШ ҳудудидида жойлашган Йосемити шаршараси ҳам дунёдаги энг баланд шаршаралардан бири бўлиб, унинг суви 727 метр баландликдан оқиб тушади. Ажабланарлиси шун-

даки, ушбу шаршара киш ойларида тўхтаб қолади, аммо ўлгага ёз келиши билан тўлиб-тошиб, кучли оқим ҳосил қилади.

Машҳур Ниагара шаршарасининг баландлиги 51 метр бўлиб, ундан ҳар сонияда 2,8 миллион литр сув зарралари ён-атрофга сочилади.

Исландияда жойлашган Галлфосс шаршараси маҳаллий аҳоли ўртасида "олтин шаршара" номи билан донг таратган. Негаки, унинг номи ҳам ўзига хос бўлган табиат ҳодисасини акс эттиради. Шаршара суви шовқин-сурон билан ерга тушар экан, унинг майда томчилари куёш нурида парчаланиб, тилла каби атрофга жило таратади. Шаршаранинг баландлиги 30 метр бўлиб, оқим тезлиги бўйича Европадаги энг кучли шаршаралардан бири ҳисобланади.

Исландияда жойлашган яна бир шаршара Веттифосс деб номланиб, унинг баландлиги 260 метрни ташкил этади. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига кўра, мазкур шаршарадан бир сония ичида 200 куб-метр сув отилиб чиқади. Ана шу бетакрор табиий шиддат уни Европадаги энг шумшарана шаршара сифатида эътироф этишга сабаб бўлган.

Янги Зеландиядаги Сазерленд шаршараси эса, одам қадами етиши энг қийин бўлган шаршара ҳисобланади. Қалин ва ўта куюқ ўрмонлар ичиндан отилиб чикувчи бу табиат мўъжизасининг баландлиги 580 метрни ташкил этади. Лектин унга яқин боришнинг деярли иложи йўқ.

Европадаги энг баланд шаршара эса, табиати ниҳоятда бой ва ранг-баранг, тоғ ён-бағирлари қалин ўрмон билан қопланган Норвегияда жойлашган бўлиб, унинг баландлиги 860 метрни ташкил этади. Виннуфоссен деб номланувчи бу шаршара баландликдан оқиб тушиб жараёнида тўртта ирмоққа бўлиниб, ажойиб манзара ҳосил қиладики, унга боқиб тўймайди киши.

Табиатда яна шундай ғаройиб шаршаралар ҳам мавжудки, улар фасллар алмашинуви жараёнида ўз кўринишини ҳам ўзгартирилади. Хусусан, АҚШнинг Миннесота шаҳридаги Миннехаха шаршарасининг баландлиги 16 метр бўлиб, у қиш мавсумида мовий тусга киради ва гўёки улкан муз оқаётгандек тасаввур уйғотади. Шуни-си ажабланарлики, шаршара олисдан бутунлай муз билан қоплангандек кўринишни акс эттирсанда, аслида унинг ҳаракати бир сония ҳам тўхтамайди, балки олисдан кўз илғамас тарзда секинлашади, холос.

Интернет материаллари асосида Мўътабар ХУШВАҚОВА тайёрлади.

Jinojat va jazo

Алдов йўли билан топилган даромад

барака эмас, завол келтиради

(Давоми. Бошланиши учинчи бетда)

Бу ҳаётда ҳар қандай жиноий қилмиш жазосиз қолмайди, албатта. Ш.Олимовнинг қилмишларига ҳам судда ҳолис ва адолатли баҳо берилди. Шу билан бирга жабрланувчиларга етказилган 4 миллион 440 минг сўм моддий зарар судланувчи томонидан деярли қоплангани эътироф этилган ҳолда судланувчига те-

гишли жазо тайинланди.

Бир қарашда, жиноятчи қилмишига яраша жазо олган, ҳаммаси адолатли яқун топгандек туюлади. Аслида ҳам шундай. Бироқ юқорида баён этилган ҳолатлар ҳақида фикр юритганда, кўнгилдан баъзи мулоҳазалар кечади.

Хўш, жабрланувчилар нега фирибгар кимсанинг тузоғига оппа-осон тушиб қолишиди?

Ваҳоланки, "Қашқадарё ҳудудий электр тармоқлари" ОАЖнинг 2011 йил 22 июлдаги № 02/2994-сонли алоқа хатига асосан, назоратчиларнинг истеъмолчилардан электр энергиясидан фойдаланганлиги учун тўловни қабул қилиб олишга йўл қўйилмайди. Аниқроқ айтганда, электр энергияси истеъмолчи учун тўловлар махсус белгиланган жойларда амалга оширилиши лозим.

Гарчи жабрланувчилар бу талабдан хабардор бўлишса, унга амал қилмай хабардор этилган бўлса-да, Ш.Олимовнинг жиноий мақсадини амалга оширишга йўл очиб берганлар. Хулоса ўрнида шуни айтиш жоизки, фирибгарлик билан ўзгаларни "чув" тушириш эвазига мўмай даромад орттиришга уринганлар охири-оқибат қонун олдида жавоб беришга мажбур бўлади. Шундай экан, ҳалол меҳнат қилиш, вийдон амрига қулоқ тутиб яшаш лозимлигини ҳеч қачон унутмаслик керак.

Наврўз АШУРОВ,
 жиноят ишлари бўйича Китоб тумани судининг раиси
Абдунаби БОБОЁРОВ,
 "Куч — адолатда" муҳбири

«BUXORO SAVDO ZAMIN» МАСЪУЛИЯТИ ЧЕКЛАНГАН ЖАМИЯТИ «ОЧИҚ ТАНЛОВ» САВДОЛАРИГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

Танлов савдоларига Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 25 майдаги 147-сонли қарори ва Гиждувон туман ҳокимининг 2014 йил 10 июлданги 844-сонли қарорига асосан, тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун юридик ва жисмоний шахсларга қуйидаги ер участкаларининг доимий фойдаланиш ҳуқуқи танловга қўйилмоқда.

1. Гиждувон тумани Гулiston МФЙ ҳудудидаги савдо ва маиший хизмат кўрсатиш мажмуаси қурилиши учун 3000.0 кв. метрдан иборат 1 та ер участкаси. Ер участкасига бўлган ҳуқуқнинг минимал қиймати — 2 240 641.2 сўм.

ТАЛАБГОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

Танловда қатнашиш натижасида унга бўлган ҳуқуқ эгалланган ер участкасига нисбатан танлов ғолиби томонидан қабул қилинадиган мажбуриятларнинг бошланғич ҳажми Гиждувон туман архитектура бўлими томонидан тайёрланган шахар-созлик топшириги асосида белгиланади. Шаҳарсозлик топшириги нусхаси талабгорларга танлов ҳужжатлари билан бирга берилади. Танлов ғолиби танлов мажбуриятларини бажариш тўғрисидаги шартнома асосида мажбуриятларни 12 ой муддат ичида бажариши шарт.

Танловга иштирок этиш учун талабгорлардан буюртманомаларни қабул қилиш хабар матбуотда эълон қилинган кундан (яқшанбадан ташқари) бошланади ва 2014 йил 30 август 18⁰⁰ да тўхтатилади.

Танловда иштирок этиш истагидаги талабгорлар «Танлов ташкилотчиси» «BUXORO SAVDO ZAMIN» масъулияти чекланган жамиятининг Бухоро вилоят «Инфинбанк» филиалидаги МҲО: 00107, СТИР: 302699204, ОКОНХ: 83200, 20208000400254692001 ҳисоб рақамига буюртманома берилишидан олдин ер участкасига бўлган ҳуқуқ минимал қийматининг 10% (фоиз)идан кам бўлмаган миқдоридидаги закатат пули тўлаши шарт.

Танлов катнашчиларнинг тақлифлари қайд этилган конвертлар Гиждувон туман ҳокимлиги биносидида савдо кунли соат 11⁰⁰ да очилади ва шу кунли соат 16⁰⁰ да мазкур ҳокимлик биносидида танлов ғолиби аниқланади.

Танловда қатнашиш истагида бўлган талабгорлар танлов ташкилотчисидан танлов ҳужжатларини энг кам ойлик иш ҳақининг бир баравари миқдоридидаги ҳақ эвазига олади.

Талабгорлар танловда иштирок этиш учун танлов ташкилотчисига буюртма хат билан бирга қуйидаги ҳужжатлар илова қилинган буюртманомани икки нусха-

ида тақдим этади:
 - юридик шахслар — давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги гувоҳнома нусхаси, шунингдек, танловда ваколатли вакилнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжат нусхаси илова қилинган ҳолда унинг танловда қатнашиши учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган ишончнома;
 - жисмоний шахслар — паспорт нусхаси, танловда ваколатли вакил қатнашганда ваколатли вакилнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжат нусхаси илова қилинган ҳолда унинг танловда қатнашиши учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган ишончнома;
 - танлов ташкилотчисининг банк ҳисоб рақамига закатат тўланганлиги тўғрисидаги ҳужжатдан нусха;
 - танлов ҳужжатлари талабгарига мувофиқ тузилиб, конвертларга жойлаштирилган икки нусхадаги танлов тақлифлари.

Тақдим этилган ҳужжатларнинг барча варақлари талабгорнинг имзоси, агар талабгор юридик шахс бўлса, унинг муҳри ва ваколатли шахсининг имзоси билан тасдиқланган бўлиши керак.

Танлов ҳужжатлари ва қўшимча маълумотлар учун қуйидаги манзилга мурожаат қилишингиз мумкин.

МАНЗИЛ: Бухоро вилояти, Бухоро шаҳри, Афросиёб кўчаси, 106-уй.
Телефон: (+99895) 600-55-91

Лицензия RR-0034

«SHAD SAVDO ZAMIN» МАСЪУЛИЯТИ ЧЕКЛАНГАН ЖАМИЯТИ «ОЧИҚ ТАНЛОВ» САВДОЛАРИГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

Танлов савдоларига Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 25 майдаги 147-сонли қарори ва Гиждувон туман ҳокимининг 2014 йил 27 майдаги 786-сонли қарорларига асосан, Гиждувон туман Пахтаобод ҚҲЙ ҳудудидаги сунъий қопламали спорт майдончаси қуриш учун мўлжалланган 900.0 кв. метрдан иборат 1 та ер участкаси танловга қўйилмоқда. Ер участкасига бўлган ҳуқуқнинг минимал қиймати 372 010,68 сўм.

ТАЛАБГОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

Танловда қатнашиш натижасида унга бўлган ҳуқуқ эгалланган ер участкасига нисбатан танлов ғолиби томонидан қабул қилинадиган мажбуриятларнинг бошланғич ҳажми Гиждувон туман архитектура бўлими томонидан тайёрланган шахарсозлик топшириги асосида белгиланади. Шаҳарсозлик топшириги нусхаси талабгорларга танлов ҳужжатлари билан бирга берилади. Танлов ғолиби танлов мажбуриятларини бажариш тўғрисидаги шартнома асосида мажбуриятларни 12 ой муддат ичида бажариши шарт.

Танловга иштирок этиш учун талабгорлардан буюртманомаларни қабул қилиш хабар матбуотда эълон қилинган кундан (яқшанбадан ташқари) бошланади ва 2014 йил 30 август кунли соат 18⁰⁰ да тўхтатилади.

Танловда иштирок этиш истагидаги талабгорлар «Танлов ташкилотчиси» «SHAD SAVDO ZAMIN» масъулияти чекланган жамиятининг Бухоро шаҳар «Ипотек» банкнинг Сардор филиалидаги МҲО: 00119 СТИР: 302097424, 20208000504935078001 ҳисоб рақамига буюртманома берилишидан олдин ер участкасига бўлган ҳуқуқ минимал қийматининг 10% (фоиз)идан кам бўлмаган миқдоридидаги закатат пули тўлаши шарт.

Танлов катнашчиларининг тақлифлари қайд этилган конвертлар Гиждувон туман ҳокимлиги биносидида 2014 йил 2 сентябр кунли соат 11⁰⁰ да очилади ва танлов ғолиби аниқланади. Комиссия томонидан танлов тақлифи энг яхши деб эътироф этилган талабгор танлов ғолиби деб топилади.

Юқоридидаги ер участкасининг доимий фойдаланиш ҳуқуқи 2014 йил 2 сентябрдаги танловда сотилмаган тақдирда, унинг тақририй танлов савдоси 2014 йил 9, 16, 23 сентябр кунлари кунлари соат 11⁰⁰ да Гиждувон туман ҳокимлиги биносидида бўлиб ўтади.

МАНЗИЛ: Бухоро вилояти, Бухоро шаҳри, Мустақиллик кўчаси, 10-уй.
Телефон: 8 (365) 221-51-62.

Лицензия RR-0048

Куч—АДОЛАТДА

МУАССИС:

Ўзбекистон Республикаси Олий суди

Бош муҳаррир:
Шодикул ҲАМРОЕВ

Газета 2007 йил 23 февралда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигидида 0224-рақам билан рўйхатдан ўтган.

ISSN 2181-6323

Лицензия RR-0034

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ:

Бўритош МУСТАФОЕВ
Мавжуда РАҲАБОВА
Шоюнус ГАЗИЕВ
Кўчкор ТОҒАЕВ
Русланбек ДАВЛЕТОВ
Зарифжон МИРЗАҚУЛОВ

Омонбой ОҚУЛОВ
Холмўмин ЁДГОРОВ
Икром МУСЛИМОВ
Ғайрат ХИДОЯТОВ
Арислон УСМАНОВ
Бобомурод РАЙИМОВ

Навбатчи муҳаррир:

Сардор ҲАМРОЕВ

Саҳифаловчи:

Шерзод ХАЙРУЛЛАЕВ

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида офсет усулида босилди. Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Манзилми: Тошкент шаҳри, А.Кодирий кўчаси, 1-уй.
E-mail: kuch-adolatda@mail.ru
Тел.: (8 371) 239-02-54, 241-01-56

Буюртма: Г-822. Қўғоз бичими: А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нарҳда. Адади: 7358.
 1 2 3 4 5 Топшириш вақти: 20⁰⁰ Топширилди: 23⁰⁰